

Ένα πλοίο, ένα ταξίδι χωρίς επιστροφή. Δεκατρία χρόνια μετά, τα πάντα είναι ακόμη εδώ. Όσοι νίκησαν το τέρας αποτίουν φόρο τιμής σ' εκείνους που η θάλασσα πήρε για πάντα μαζί της. Και ξαναζούν τον εφιάλητη καθημερινά. Έναν εφιάλητη που δεν θα σβήσει ποτέ. Μια καταστροφή ανεξίτηλα χαραγμένη στο μυαλό· χωρίς γιατρεία

Ο ίδιος απαράλλαχτος διάλογος, η ίδια πάντοτε σκηνή δεκατρία χρόνια τώρα, λίγο πριν σαλπάρει με το πλοίο της γραμμής απ' το νησί για το νησί... Δεν χρειάζονταν πολλά λόγια. Και οι δύο ξέρουν ποια είναι η προτεραιότητα των μπαγκαζιών το περιεχόμενο. «Μάνα, τα έβαλες;». «Ναι, παιδί μου», κάθε φορά η ίδια συνωμοτική απάντηση. «Μάνα, θέλω να βεβαιωθώ, να είμαι ήσυχος». «Δες, παιδί μου, μόνος σου», κάθε φορά η ίδια συγκαταβατική απάντηση. Και καταγαλιάζει της ψυχής η αγωνία σαν αντικρίζει τα βατραχοπέδιλα, πάντοτε πάνω πάνω, πάντοτε πρώτα, χειμώνα-καλοκαίρι, στου ταξιδιού της χειραποσκευής. Δεν ήταν καλή επιλογή η ταξιδέψει με τούτο το από παντού κλειστό ταχύπλοο. Μπορεί να γλιτώνει χρόνο, αλλά ασφυκτιούσε, της έπαιρνε τον αγέρα, της έκοβε την ανάσα. Κι άρχισε μεσομπούγαζα να κουνά με ένα παράξενο σκαμπανέβασμα. Προσπάθησε να ελέγξει τον πανικό που την κυρίευε. «Έτσι κουνάνε ετούτα». Σε κάθε σκορτσάρισμα, σε κάθε χτύπημα της μά-

σκας στο κύμα. Κι ο ιδρώτας την έλουζε, ο φόβος την κυρίευε, και οι εικόνες –δεκατρία χρόνια τώρα– ολοζώντανες ξανά, κι είναι τώρα μέσα στη θάλασσα. Κι ο φόβος έγινε κραυγή, κραυγή τρομαχτική, κραυγή ανεξέλεγκτη, κραυγή άναρθρη που γέμισε το χώρο των επιβατών γυρεύοντας διέξοδο. Κι ήρθαν όλοι, το πλήρωμα, προστρέξαν οι αξιωματικοί, και πήγε στη γέφυρα να νιώσει ασφάλεια, να βλέπει τι γίνεται κάθε στιγμή, σε κάθε κύμα. Μόνο έτσι θα ήσυχάζε. Κάθε φορά, κάθε καλοκαίρι, η ίδια η σκηνή στο νησί, δεκατρία χρόνια τώρα, η ίδια συγκίνηση στο σμίξιμο, στο καλοκαιρινό αντάμωμα. Κι η κουβέντα πάντοτε, κάθε φορά, να περιστρέφεται οδυνηρά και μόνο γύρω από εκείνη τη νύχτα, κι ας υπήρχαν χίλια δυο ακόμη να μοιραστούν. Ξανά και ξανά τα ίδια λόγια, οι ίδιες περιγραφές, ο ίδιος πόνος, ο ίδιος τρόμος, τα ίδια αναπάντητα ερωτήματα, η ίδια ευγνωμοσύνη για τους σωτήρες –μα είναι τόσο βαριά αυτή η λέξη. «Κι είμαστε ακόμα ζωντανοί...» Και σαν να 'ρθε του χρόνου το πλήρωμα, δεκατρία χρόνια μετά, η καλοστεκούμενη μεσόκοπη

και περήφανη γυναίκα αξιώθηκε, λέει, με δάκρυα απροσποίητα στα μάτια, δάκρυα μόνο, να ψελλίσει ψιθυριστά, πέφτοντας στην αγκαλιά ενός τόσο αγαπημένου αγνώστου: «Χάρη σε σας έχω το παιδί μου. Ευχαριστώ... Αλλά δεν μπορώ να πω τίποτε άλλο, δεν μπορώ να κάνω για σας τίποτε άλλο».

Κοιτάνε το βλέμμα του, ένα βλέμμα θολό, ένα βλέμμα κενό, ένα βλέμμα άδειο. Εκεί που σε παρακολουθεί, εκεί χάνεται, βυθίζεται σ' έναν κόσμο ολόδικό του, απροσπέλαστο, αδιόρατο, άγνωστο σε όλους. Κανείς δεν ξέρει τι σκέφτεται εκείνες τις ώρες, τότε που αρχίζουν οι ζαλάδες του –δεκατρία χρόνια μετά. Ξέρουν μόνο πως τότε άρχισε να θολώνει η ματιά, τότε άδειασαν από ψυχή, από καρδιά κι από αντοχές ετούτα τα κενά μάτια. Δεκατρία χρόνια μετά κι ακόμα, σε κάθε λογκάδο, σε κάθε περατζάδα, σε κάθε ταξίδι θέλει να βλέπει την πλώρη του, πάντα την πλώρη του, κι ας είναι μέρα, κι ας είναι νύχτα. Θέλει να ξέρει, να έχει ο ίδιος γνώση πως Πόρτες δεν θα βρεθούν ξανά στου карабиού του τη ρότα.

Το γύρισε στα βιβλία, στο διάβασμα, στο δίκαιο, ναυτικό δίκαιο, αποφυγή συγκρούσεων, ό,τι είχε σχέση με καράβια, με ατυχήματα, με ναυαγία. Έπρεπε να αποκτήσει γνώση, έπρεπε να βρει απαντήσεις, έπρεπε να καταλάβει, έπρεπε να αγοράσει. Έπρεπε σε κείνη και στην επόμενη τη δίκη να βρει εξηγήσεις, να βρει γιατρεία. «Ε, όχι 82 νεκροί, είναι πολλοί, υπάρχουν όρια». Δεκατρία χρόνια μετά ακόμη τη γυρεύει απεγνωσμένα η ψυχή του.

Έλιωνε ολοένα και περισσότερο, έλιωνε κάθε μέρα, ανήμπορη σ' ενός νοσοκομείου τον ασφυκτικά μικρό θάλαμο. Δεν έχανε την ελπίδα της κι ας της καπάρωγε τα σωθικά, κι ας μην μπορούσε πια να περπατήσει. «Λες να μπορέσω να ξαναβάλω παπούτσια;», ρωτούσε με αγωνία. Και οι γιατροί δεν δίνουν μίτη φρούδες ελπίδες. Και ήξεραν όλοι –επιστήμονες και ειδικοί– ότι εκείνη τη νύχτα, η αποφράδα, δεκατρία χρόνια πριν, τότε που έψαχνε τον άντρα της, ήταν η αφορμή που πυροδότησε τούτο το νόσημα. (Στη μνήμη της Χριστίνας που έφυγε άδικα, δεκατρία χρόνια μετά, αφιρωμένο)

Στο βιβλίο, λοιπόν, των ζωών τους, στα τόσα ξεχωριστά βιβλία των ζωών τους, μια σελίδα τσακισμένη, σελιδοδείκτης και ορόσημο για κάθε πρόταση, για κάθε παράγραφο. Γραμμένη με μαύρα, με τα πιο μελανά, τα πιο τονισμένα γράμματα. Κιτριτισμένη από το χρόνο. Κιτριτισμένη από τα δάκρυα και τον πόνο. Διόλου δεν ξεθώριασε. Πάντοτε εκεί ανοίγει το βιβλίο, σε κάθε τυχαίο ξεφύλλισμα, σε κάθε αναφορά. Μα ➤

13 ΝΑΥΑΓΙΟ ΕΞΠΡΕΣ ΣΑΜΙΝΑ χρόνια μετά